

NEUSPĚŠNÝCH MAURURANŮ U PRIBÝVA. PODLE HEJTMANŮ BY STŘEDNÍ ŠKOLY MELY PRO ZAJEMCE O STUDIUM STANOVIT HRANICI ÚSPĚŠNOSTI, TAKZVANÉ CUT-OFF SKÓRE. ŘADA ODBORNÍKŮ TO ODMÍTÁ.

ANO

Cut-off skóre je motivací k píli a učení. Z údajů Cermatu za uplynulý školní rok vyplynulo, že u maturitních zkoušek bylo neúspěšných (nebo se k maturitám nedostavilo) celkem 37,2 procenta maturantů. Jak jsem se měla možnost seznámit se závěry školní inspekce, příčinou neúspěchu u maturitních zkoušek se staly vysoké absence žáků, malý zájem o obor a chybějící motivace.

Tato data osobně považuji za alarmující a není možné je nečinně přehlížet. Společným cílem nás hejtmánů je přitom zajistit vysokou kvalitu středního školství v našich krajích a trváme na tom, že změny jsou nezbytné. Podle našeho názoru je jedním z opatření pro zvýšení úrovně středních škol zavedení minimální bodové hranice pro přijetí u přijímacích zkoušek. Toto takzvané cut-off skóre jednohlasně schválili hejtmáni všech krajů především z toho důvodu, že si uvědomujeme nezbytnost společného postupu a stejných pravidel pro celé území České republiky.

Školy přijímají žáky bez základních znalostí

Pro připomenutí. V současnosti je stanovení podmínek pro přijetí žáků na každé ředitelce či řediteli střední školy, přičemž kritéria se značně liší. Školy přijímají mnohdy žáky, kteří v testech zcela propadli, neznají základní učivo ze základní školy a nemají pro studium na střední škole předpoklady. Je to podobné, jako kdyby autoškoly prodávaly na potkání řidičské průkazy bez ověření znalostí pravidel silničního provozu, bez ostrého testu řidičských dovedností, a pak se divily, proč je tak vysoká nehodovost. Když řidiči neznají pravidla a neumí řídit, také je nepustíme na silnice. Když nemáte dostatečné základní vzdělání, těžko můžete na něčem stavět na střední škole.

Kraje nechtějí dál nečinně přihlížet, jak se stupňuje migrace studentů mezi školami. Jak se s námi soukromé školy přetahují o studenty. Jak nahodile vznikají obory s „atraktivními názvy“, ale obtížným uplatněním absolventů v praxi. Také proto chceme minimální bodovou hranici pro přijetí ke studiu zavést s tím, že musí platit pro všechny školy, tedy i školy soukromé. Kraje rovněž musí získat nástroje pro rozhodování o síti středních škol a dostupných oborů.

Ať se student musí snažit

S ministrem školství jsme se shodli na tom, že změna se musí promítnout i na základních školách, kde v současnosti chybí motivace žáků se jakkoli na přijímací zkoušky připravovat. Žáci to nemají zapotřebí, protože dosud jim k přijetí na střední školy stačil třeba jen jediný bod. Řešením stavu středního školství, respektive vytvořením souboru opatření, pověřila ministra školství i celostátní tripartita.

Protože se však ministerstvo školství staví k návrhu na zavedení cut-off skóre rezervovaně, ujal se legislativní iniciativy Moravskoslezský kraj pod vedením mého kolegy hejtmána pana profesora Vondráka, který je mimořádně bývalým rektorem Vysoké školy báňské – Technické univerzity. Ostrava a moc dobře si tak uvědomuje, že neřešením problému vzdělávání ve středních školách jen přeléváme problémy do sféry vzdělávání vysokoškolského.

Cut-off skóre tedy musí být jedním ze souborů opatření, kterými pozvedneme úroveň českého školství. V jeho zavedení vidíme my hejtmáni především posílení motivačního prvku, důraz na přípravu a vynaložení alespoň nějakého úsilí, aby se žák na střední školu dostal. A jestliže rozhodnutí o přijetí či nepřijetí nadále zůstane jen na vedení škol, které si konkurují a mezi sebou o žáky soutěží, obávám se, že kvalita středního vzdělávání bude dál klesat.

NE

Představte si, že máte argument. V diskusi vám ho někdo vyvrátí, vy to uznáte, ale za pět minut budete opět tvrdit, že argument platí. Říkejme tomu hejtmanská logika.

Vysvětlím proč. Asociace krajů ČR přišla s nápadem zavést cut-off skóre, minimální hranici úspěšnosti u přijímacích na SŠ, a prostřednictvím některých představitelů ji vehementně prosazuje. Zásadním argumentem je podle asociace fakt, že se snižuje kvalita žáků SŠ, neboť se v posledních letech zvyšuje procento neúspěšných maturantů. Hejtmanská implikace zní, že zavedením hranice u přijímacích se podaří tento problém vyřešit. Ta implikace dokonce předpokládá, že se tím podaří zvýšit kvalitu vzdělávání na středních školách.

Argumentoval jsem v přímé konfrontaci s Petrem Tulpou, náměstkem hejtmána Libereckého kraje, že toto tvrzení je postaveno na chybné premise, neboť za větší neúspěšnost při maturitách nemůže změna kvality maturantů, ale evidentně změna v náročnosti testů. Představitel asociace to sice uznal, ale v hejtmanské logice to nehraje roli. V hejtmanské logice je platnost premisy naprosto bezvýznamná v porovnání s platností společného usnesení asociace.

Na nedávné přednášce Harryho A. Patrínose, ekonoma Světové banky, jež byla věnována vztahu mezi postupnou automatizací práce a požadavky na vzdělání, zaznělo toto: Nejvíce ohroženými jsou absolventi středního odborného vzdělání bez navazujícího studia, neboť proměny trhu práce vedou k potřebě získat zejména všeobecně uplatnitelné dovednosti. A že je proto přirozeně žádoucí posunout rozhodování o odbornosti do oblasti pomaturitního vzdělávání a investovat do VŠ studia.

Cílem je výroba levné pracovní síly

Asociace chce zavedením cut-off skóre u přijímacích zkouškách „posilovat“ přesný opak. Cílem je zvýšit údajně o 10 procent počet těch žáků v populačním ročníku, jejichž vzdělávání skončí v nejlepším případě výučním listem. Jak víme z výzkumu PIAAC, což je měření kompetencí mezi dospělými, čeští absolventi učilišť se v matematické, čtenářské a informační gramotnosti nijak zásadně neliší od těch, kdo mají pouze základní školu.

Jinými slovy, při stavu českých učilišť, demotivaci žáků v nich a úrovni získaného vzdělání chtějí kraje o 10 % zvýšit počet lidí, kteří budou na trhu práce těžko uplatnitelní. Zato ale půjde o velmi levnou pracovní sílu a to je pravděpodobně skrytý cíl tohoto „bohulibého“ snažení o „zvýšení kvality vzdělávání“.

Navíc v zemi s tak vysokou závislostí dosaženého vzdělání na vzdělání rodičů to povede k posílení tohoto nebezpečného trendu, neboť postiženy budou děti ze sociálně slabého prostředí s nízkou podporou rodiny. Pouze čtyři procenta dětí rodičů s učňovským či základním vzděláním dojdou dál než na střední školu (Education at a Glance 2018, OECD). Jejich sociální mobilita je tím vysoce omezena. Hejtmanská logika: zkusíme a uvidíme.

Posílíme dríl?

Pliv na základní školy? Zhubný, neboť se posílí bezduchý dríl na úkor vzdělávání a ti, kteří nebudou mít maturitní ambice, se dostanou zcela mimo vzdělávací pozornost základních škol.

Diskuse o cut-off skóre dospěla ke svému cut-off póintu. Stačí. Proti je Česká školní inspekce, která zpochybňuje celý koncept přijímaček. Proti je ministerstvo školství, které poukazuje, že opatření disproporčně zasáhne dívky. Proti je Svaz průmyslu a dopravy, jenž poukazuje, že by tím byly ohroženy některé odborné maturitní obory. Proti jsou zkušenosti ze zahraničí. Milá asociace, věnuj se laskavě něčemu užitečnému. Na nesmysly není čas.